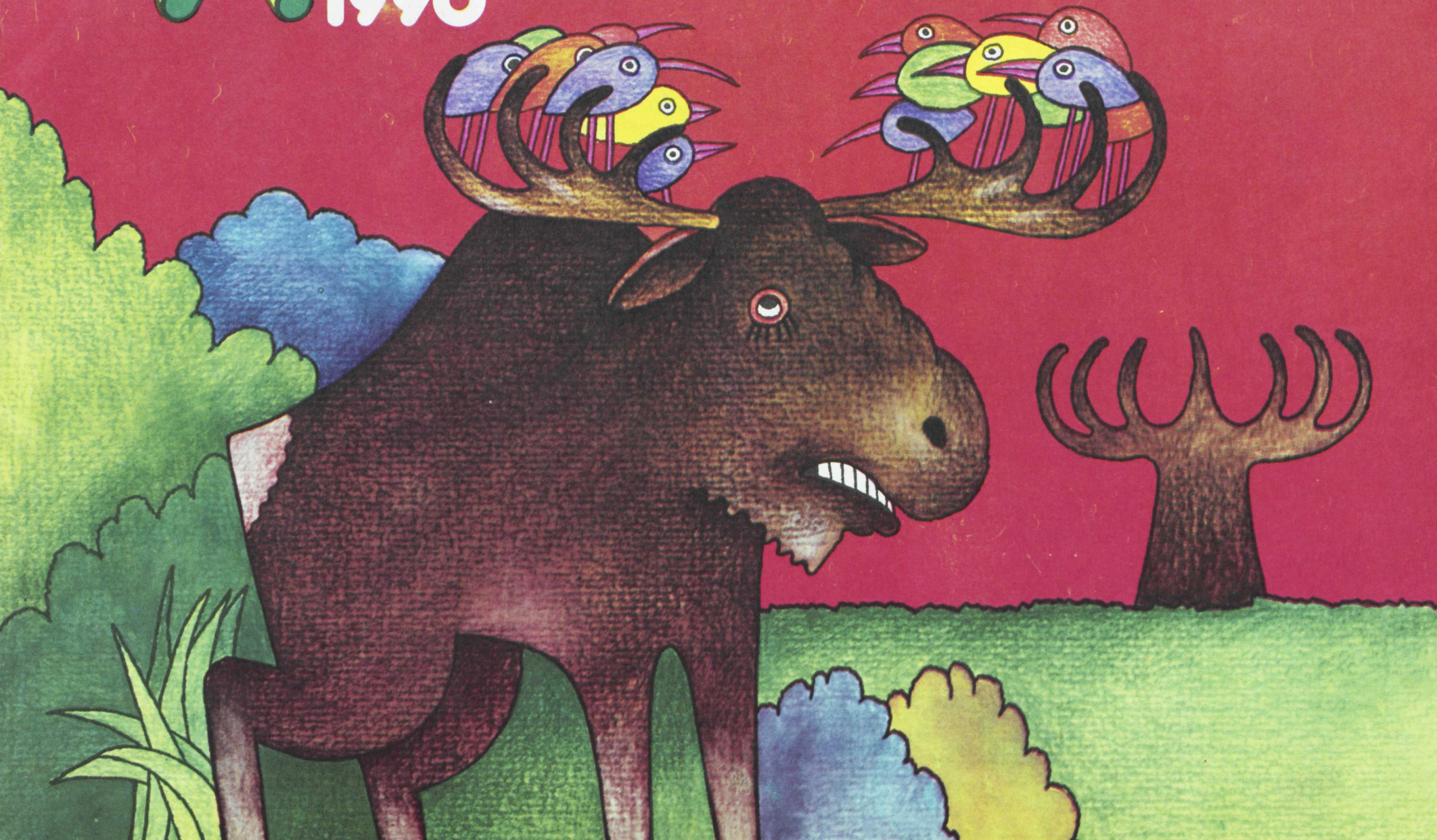

ТАНЕКЕ

ISSN 0134-2266

1990

5

Illustreerinud HELDUR LAREI

JÜRI RANT Ristiga

Mardile näitas selle kivi kätte liblikas. Mart oli koos vanaisaga võserikus vihaoksi lõikamas, kui suur sinitiivaline liblikas nende ümber tiirutama hakkas. Äkki kadus liblikas põõsa taha. Mart läks talle järele ja nägigi kullerkuppude vahel iseäralikku kivi.

Kivi lamedale turjale oli justkui midagi raiutud. Mart otsis oksarao ja kraapis lehekõdu kõrvale. Ta ei olnud eksinud.

Kivisse oli raiutud rist. Ristiga kive oli Mart kalmistul näinud. Ka vanaema hauakivisse oli raiutud rist. Kuid need olid teistsugused ristid. Püstkriips pikem, põikkriips lühem. Liblikakivi ristil olid mõlemad kriipsud ühepikkused. Liblikakivi rist oli nagu plussmärk matemaatikaraamatus. Kauem ei suutnud Mart avastust endale hoida.

«Vanaisa! Tule vaata, mis mina leidsin!» Vanaisal oli just sületäis vihaoksi kaen-

lasse korjatud. Habe püsti, astus ta lähemale.

«Eks sa kae, Suure-Antsu ja Tooma talu piirikivi. Näe, polegi päris ära uppunud partsu sisse.»

Mart vedas sõrmega mööda kivisse raiutud vagusid. Või piirikivi. Ah siis niisuguse plussmärgiga kivi oli piirikivi. Ei tea, miks see siin seisis? Mida ta piiras?

«Kivi näitab, et just siit läks kunagi talude piir,» seletas vanaisa. «Vasakule

Kii-vit! Kii-vit!

EVI PROOSA

KIIVITAJA, SEE TUTI, TUMEDA MANTLI JA VALGE KÕHUGA LIND, KES KAEBLIKULT PÖLLU JA HEINAMAAL KOHAL HÄÄLITSEB, PÄRINUD KORD KULDNOOKALT, MIDA INIMESED LINDUDEST RÄÄGIVAD.

KULDNOOK VASTU: «KÕIK KIIDAVAD ÖÖBIKUT ILUSA LAULU PÄRAST. KA LÕOKESEST PEETAKSE LUGU JA MINAGI MEELDIN NEILE!»

KIIVITAJA KÜSIMA: «MIDA INIMESED MINUST RÄÄGIVAD!»

«OH, SIND EI NIMETA KEEGI!»

«AH NIIMOODI!» PAHANDAS KIIVITAJA. «SIIS HAKKAN MA ISE OMA NIME HÜÜDMA!»

SELLEST AJAST PEALE HÜÜAB KIIVITAJA KOGU AEG OMA NIME: «KII-VIT! KII-VIT!» PAHANE ON TA KA. NAGU KEEGI TEMA SILMA ALLA SATUB, KOHE LENDAB KALLALE, OLGU SEE ARGPÜKS JANES VÕI METSAPEREMEES KARU ISE.

TEGELIKULT KIIVITAJA EI KISA PAHANDAMISEKS. KUSAGIL LÄHEDAL ON TA PESA VÕI ALLES LENNUVÕIMETUD POJAD. KIIVITAJA HOIATAB NEID, ET NAD VARJUS PÜSIKSID.

LIGITIKUJAJAID TAHAB TA KÜLL EEMALE PELETADA. EKS IGA EMA KAITSE OMA LAPSI.

kivi

poole kivi jäi Suure-Antsu kultuurheinamaa, paremale Tooma talu viljapõld.» «Millal see oli?» uuris Mart. «Kas siis, kui mind ei olnud?»

«Siis, kui sind ei olnud,» kinnitas vanaisa. «Siis, kui mina laps olin.»

Mart astus ristikivile. Ta püüdis kujutleda heinamaad, aga see ei tahtnud õnnestuda. Põtrade räsitud pajupadrikul oli heinamaaga vähe ühist. Siis pööras ta silmad paremale ja proovis sinna mõelda tuules lainetava viljapõllu, aga

ka sellest mõttest ei saanud asja. Kuna gisel põllumaal vohas nüüd tihe kasevõsa.

Mart vedas sõrmega mööda kivisse raiutud risti. Kivitöö oli Mardile tuttav. Möödunud suvel oli Mart proovinud suure naelaga keldrimäe kivisse M tähte toksida. Sädemeid oli lennanud ja sõrm oli haiget saanud, aga kivisse polnud jäänud peale paari kriimu mingit märki. Kui palju sädemeid oli pidanud piirikivisse risti raiumisel lendama! Kas po

leks lihtsam olnud kivi asemel ristiga post püsti panna?

Nojaa, aga post oleks varsti ära mädanenud ja ümber kukkunud, nagu kukkusid ümber Mardi võrkkiiige postid. Kivi ei kõdune ega mädane. Kivi on igavene. Ei ole enam Suure-Antsu heinamaad, ei ole Tooma talu viljapõlde. Tooma talust ei ole enam järel hooneidki. Aga piirikivi on ikka paigas, justkui ootaks midagi.

Köögiasjad

LIINA KOLJU

KÖÖGIASJAD KÄIVAD KÖÖKI,
SEAL ON LAUD JA KOPSIKUD,
MOOSI ON JA MUUDKI SÖÖKI,
TOOLID, PLIIT JA TOPSIKUD.

KRAANIST VETT SAAB SOLISTADA
PÄRIS SUURE KAAREGA!
TORE ON VEEL KOLISTADA
KAHE POTIKAANEGA.

PURGIS LAISKLEB HAPUKURKE,
NOAD ON SAHTLIS TERAVAD,
RIIULIL ON PLEKIST PURKE,
KUS PEAKS NURRUD ELAMA:
SUHKRUPURGIS SUHKRUNURR,
MANNAPURGIS MANNANURR,
JAHUPURGIS JAHUNURR,
TANGUPURGIS TANGUNURR,
MOOSIPURGIS ON MOOSINURR,
ARVA, KELLE SARNANE.
PLIIDI ÜMBER KÄIB PLIIDINURR,
TRIBULINE JA KARVANE.

HELJO MÄND

Emamaa ja isajõgi

EMAMAA JA ISAJÕGI,
JÕGI JOOKSEB LÄBI MAA.
MAA EI TOHI ÄRA JOOSTA,
HOIAB KODU EMAMAA.

JÕGI, JÕGI, ISAJÕGI.
JOOKSEB LÄBI EMAMAA.
JOOKSEB-LOOKLEB SULISEDES:
TULE KAASA, ARMAS AASI!

MAA EI TOHI ÄRA JOOSTA,
HOIAB KODU EMAMAA,
AINULT LILLESILMADEGA
JOOKSVAT JÕGE SAADAB TA.

Mõistatus

HELJO MÄND

PLIKA JUSTKUI PRÄÄNIK,
POISS ON NAGU PONKS.
ÜTLE, KES ON VÄÄNIK?
KELLE SEES ON KONKS!
KELLE SEES ON NAGI,
VÄIKE SALASOPP,
KUHU PANNA NALI
NAGU MÜTS VÕI JOPP!

Poisid või tüdrukud

TONU SEERO

«ISSI, KAS SULLE MEELDIVAD POISID VÕI TÜDRUKUD!» KUSIS ANNE.
«TÜDRUKUD MEELDIVAD VIST ROHKEM.»
«EMME, KES SULLE MEELDIVAD! POISID VÕI TÜDRUKUD!»
«MULLE MEELDIVAD ÜLDISELT POISID ROHKEM. PEALE SINU MUI-
DUGI.»
«ISSI, KAS SULLE SIIS POISID EI MEELDIGI!»
«MEELDIVAD KÜLL. AGA TÜDRUKUD MEELDIVAD LIHTSALT ROH-
KEM.»
«JA KA MULLE MEELDIVAD TÜDRUKUD, KUID POISID MEELDIVAD
LIHTSALT ROHKEM,» TÖTTAS NÜÜD KA EMA ÜTLEMA.
NAGU MÖTLIK, LÄKS ANNE HOOVI MAIDU JA KATIGA MÄNGIMA.
KUI TA ÜKSKORD TUPPA TULI, TEATAS TA JUBA UKSELT KINDLALT:
«AGA MULLE MEELDIVAD POISID JA TÜDRUKUD KÕIGE ROHKEM!»
JA LÄKS KÄSI PESEMA. SEE MEELDIS TALLE KÕIGE VÄHEM.

Illustreerinud REGINA LUKK

Jutuvõistluse võitjad

Jutuvõistluse võitjad

Jutuvõistluse võitjad

KOOLIEELIKUD

5-aastased MADIS MAASING Lehtsest, KATRIN AARMA Tallinnast ja MAILI TOOMSOO Nõost.

I KLASS

KRISTIINA RANNIKMÄE Tartu 17. Põhik., KRISTJAN AHTAMA Padise 9-kl. K., JAANIKA TUISK Haapsalu 9-kl. K., RAIKO VELDERMANN Tall. 62. Kk., EVELIN RUUSE Viimsi Kk., PRIIT PÕHJALA Tall. 20. Kk., MIHHAIL GELENITS Pärnjõe 9-kl. K., HANNES VEENPERE Tartu 3. Kk., MARJA JAANIMÄE Kolga 9-kl. K., JANEK PLADO Ruusa LPK., SIRET VARIMÕIS, KRISTIN TOMSON, MAILI MAHLAPUU, NELE KULDEKEPP, MARIUS MITT, TANEL LAURIMAA, KADRI KAARNA ja SIIRI MALMBERG Rapla 1. K.k.

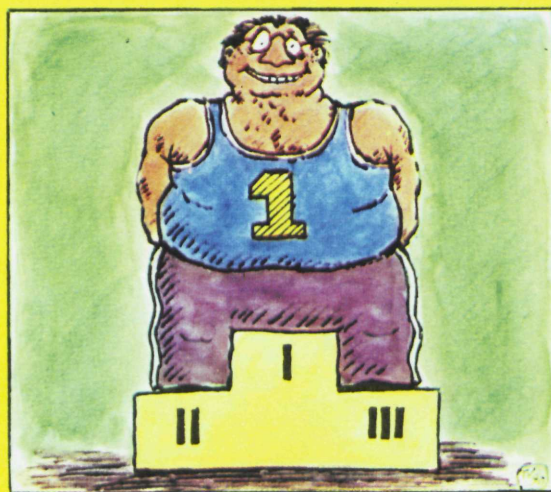
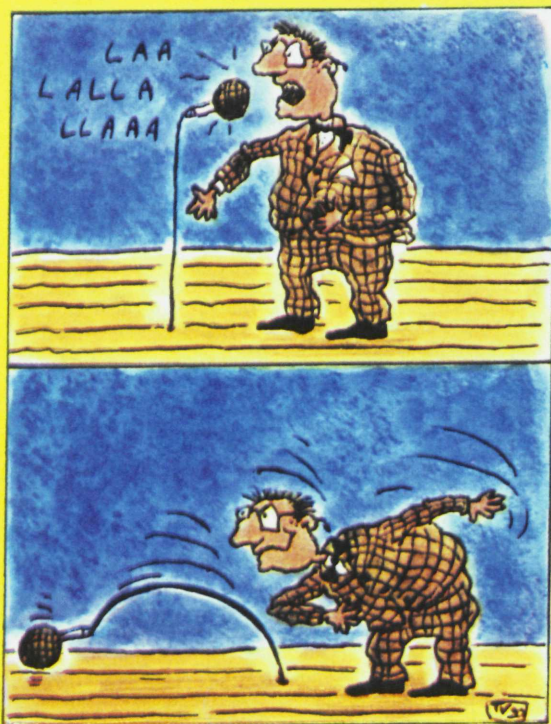
II KLASS

HELINA KIBAR, ANNIKA REIMETS, LIINA TOPP ja MALLE PÄRI Haapsalu 9-kl. K., TAAVI KESSEL, KELLY VOOGLA ja LILLI KRUSEL Turba Kk., EMER EDENBERG Põlva Kk., MARIA SEPP Ruhnu 9-kl. K., PILLE HEIDO Ulenurme Kk., MARLIS TIMPMANN Tartu 2. Kk., TRIIN-LY PIHLAPUU Pärnu 9-kl. K., ELERI LAMP Tall. 49. Kk., KATERYN MÄND Tabasalu Kk., MAARJA-LIIS PUUST J. Westholmi Kk., TARMO VANNAS Tall. 4. Kk., EYE KOMP Tall. 60. Kk., MARGIT KÄRNER Tartu 10. Kk., MARIT RAAM Tartu 5. Kk., VIKTOR ZOKOV Kil.-Nõmme Kk., MADIS PARKSEPP Paide 1. Kk.

Kritu seiklused katusel

Kritu on vanaema kass. Ükskord, kui ma maal vanaema juures olin, oli Kritu kadunud. Me otsisime teda, aga ei leidnud üles. Teisel päeval nägi vanaisa teda katusel. Kiisu oli üleni tahmane ja must nagu korstnapühkija. Ta oli korstnasse kukkunud. Vanaema ütles, et tänavu ei peagi korstnapühkijat kutsuma, Kritul amet selge.

MAILI MAHLAPUU, Rapla 1. Keskkooli Ia klassi õpilane

Jutuvõistluse võitjad

Jutuvõistluse võitjad

Jutuvõistluse võitjad

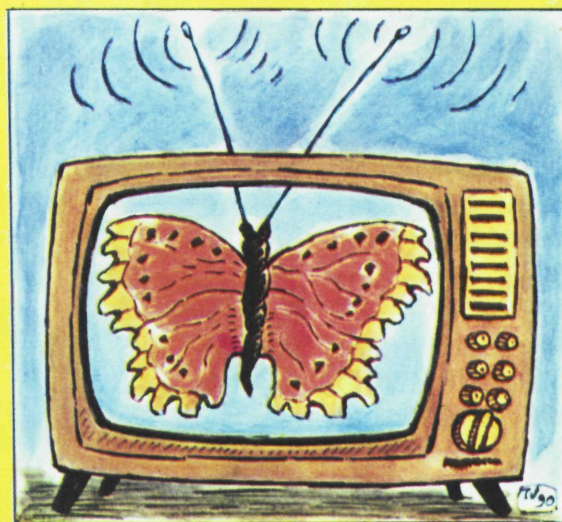
III KLASS

MARIT SALONG Kuessaare 1. Kk., ÜLAR VEREV Tall. 16. Kk., MERLIN REGO Viira 9-kl. K., ANNELI PLOOM Võru 1. Kk., NELE SARRAPIK Haapsalu 1. Kk., ARKO JÜRGENSON Helme SIK, ELERIN TETSMANN Kildu 9-kl. K., KERSTI SALUJÕE Tartu 12. Kk., RITA ÖUNAPUU Järva-Jaani Kk., RANDO TUVIKENE Tall. 60. Kk., KARINA TOOME Kiviõli 1. Kk., IVO SALUOKS Tall. 13. Kk., MARIA ULFSAK ja MARIS TALV Tall. 4. Kk., LAURI SILM ja MARILIIS GROSS Rapla Kk., GUSTAV ROSSAR, JAANIKA UDRAS, MARKO MATVEI ja KAIDI TEPPOR Haapsalu 9-kl. Kk.

Minu õde

Mul on kodus väike õde Manna. Ta päris nimi on Maarja. Vahel topib ta rusika suhu, vahel aga, kui mina tahan talle luttu suhu panna, on ta hoopis luti kõrva taha ära peitnud. Ta on viiekuune. Minu tunneb ta ära ja siis rõõmustab. Kui aga võdrast tädi näeb, siis hakkab nutma.

5-aastane KATRIN AARMA Tallinnast

Joonistanud TARMO VAARMETS

HEIKI RAMMO Kartulipanek

Illustreerinud HILLAR METS

Ohtu. Vanad taluhooned tukkusid hämaruses. Lauda tillukesest mustunud aknast paistis häguselt elektrivalgus. Äkki läks tare uks poikvele ja välja lipsas keskmist kasvu must koer. Ta tegi oma tavalise kontrollkäigu — ei midagi kahtlast — ja surus end lävepaku alt küüni. Pehkinud vaheseinas oli auk, sealt pääses sooja hubaselt valgustatud lauta.

«Ohtust, poisid! Toon halbu uudiseid. Tänavu jäävad meie mutikese kartulid maha panemata. Poeg on perega välismaal ja enne paari kuud tagasi ei jõua. Abi ei ole kuskilt loota.»

«Jah-noh, paneme ise maha,» tegi siga sululattide vahelt ettepaneku.

«On alles tark!» väristas kits habet. «Mih-mih-mismoodi?»

«Jah-noh, teie seal targemad. Ja vabad mehed... Mõelge! Kõigepealt laske mind siit välja.»

Sedamaid tõstis kits sarveotsaga haagi üles ja suluuks vajus lahti.

«Nüüd rih-rih-rikkusin laudaseadust,» läks kits ähmi täis.

«Ole mureta, eriolukorras võib,» lohutas vanim kana lae alt.

«Mina olen kartulipanekut näinud. Kõigepealt tuleb põllule vaod ajada,» sõnas koer ja vaatas ootavalt kaaslastele.

«Jah-noh, mul ader omast käest,» virutas siga kärsaga vastu suluust.

«Siis on hästi. Kits ja lammas...»

«Siin!» hüüdsid mõlemad kooris.

«Näen isegi. Tahtsin öelda, et teie kannate kartulid vakku. Kanad siblivad mulla peale — ja ongi kõik. Mina võin kaasa lüüa, kus abi tarvis. Praegu lähen kartulikeldrisse käiku kaevama.»

Jahe ja veidi õudne oli öisel põllul. Aralt seisis laudaelanikud kobaras koos. Nad ootasid koera — tema teab ja juhatab! Keegi ei aimanud, et mutike kohkunult läbi akna nende askeldamist pealt vaatas: «Küllap loomakesed näevad ette nälja tulekut ja lähevad uut eluaset otsima. Aga ei, neil näib mingi plaan olevat. Seda asja peab uurima.» Mutike võttis

oksliku kepi ja astus hiirvaikselt õue.

Laudarahvas põllul muutus kärsituks. Otsustati vaatama minna, kas koeral tööga veel kaua läheb. Kukk märkas esimesena avatud keldriust ja avaldas koera taipamatuse üle valjuhäälselt imestust: «Hei, sõber, mis sa tühja tööd teed?! Ukse kaudu on lihtsam.»

«Kus, mis?» ehmus mullane koer ja ronis august välja. «No au-sõna, ma ei saa millestki aru. Just praegu oli uks kinni, taba ees. Hakkan vist tõega vanaks jääma.»

«Ja selline on meid valvama pandud! Õnn veel, et kindlustatud oleme,» kortsutas kukk kulmu. Kohe tiriti suur kartulikott keldrist välja ja upitati seale selga, vähe väiksema võttis kits sarvede otsa.

Põllul näitas koer seale töö kätte: «Lase nüüd siit otse.» «Jah-noh,» lõi siga kärsa pehmesse kevadisse mulda. Lammas ja kits asusid käbedasti kartuleid vaku kandma. Koer aitas **kanadel mulla peale ajada ja töö hakkas ilmet võtma. Millegipärast ei lõppenud sea aetud vagu kuidagi ära. Põllul ei paistnudki lõppu tulevat.**

«Hidagi on ahti,» hädaldas lammas, kartul suus.

«Jääge siia, oodake!» hüüdis koer ja kadus värskelt aetud vagu pidi pimedusse. Kuulnud eespool ähkimist, kurjustas ta juba kaugelt: «Hullvaim, vaod tuleb põllule kõrvuti ajada! Sina oled varsti otsaga metsas väljas.»

«Jah-noh, ise käkksid, et lasku ma otse,» õigustas end siga. «Aga kas pole ilus sirge vagu?!»

Õö läbi kestis kartulipanek. Viimane vagu aeti üheskoos kinni esimeste koidukiirte valgel. Siga, mullane ja väsimusest tui-kuv. unistas: «Jah-noh, nüüd küll kuluks korralik kõhutäis ära.» Näljased olid teisedki, kuid hommikuse söögikórrani jäi veel hulk aega.

Suur oli laudarahva üllatus, kui nad koju jõudes leidsid eest värsked põhuga ülestehitud asemed ja igaühe jaoks eriti maitsva suupoolise. Kummaline, et ka koerale oli toit lauta toodud: suur rõngas vorsti, mis ometi mutikese jagu pidi olema. «Kus alles hunnik teri!» kilkasid kanad. Kohemaid läks lahti noka-klõbin, mis õuelegi ära kostis.

Kui mutike hommikul lauta tuli, leidis ta eest sügavas unes loomad ja linnud.

«Te mu kullakesed,» silitas ta igaüht eraldi ja pani kinni seasulu haagi, mille kits oli lahti unustanud.

Maikuu kohta teab kaaren Kaarel, et seda ka lehekuuks, õiekuuks ja meikuuks kutsutakse.

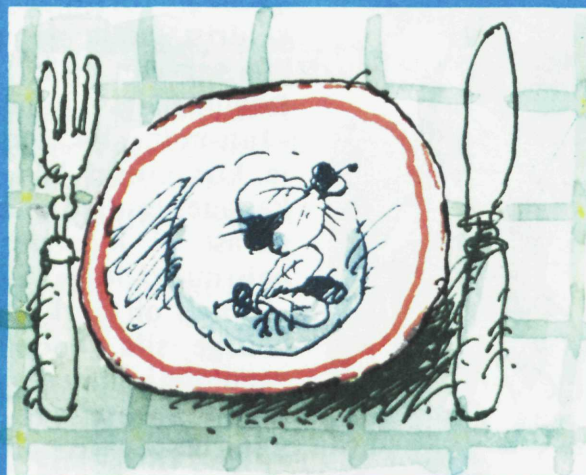
1. mail peeti vanasti volbri- ehk viilipäeva. See oli nõidade ja tarkade päev. Arvati ka, et nõiad sel ööl pidutsevad. Nõiduse halva mõju peletamiseks tehti 30. aprilli õhtul või 1. mail maituld. Tuletegemisel oli küll ka üks teine, päris vajalik eesmärk. Nimelt pidid korralikes peredes 1. maiks kõik õuenurgad ja aiasopid puhtaks riisitud olema. Seda prahti siis põletati. 25. mai on urbanipäev, millega tähistati sooja võitu külma üle. Arvati, et nüüd enam öökülmi ei tule.

Maikuu tähtsad pühad olid ka suvised (liikuvad pühad ajavahemikus 10. maist — 14. juunini). Suvistepühadeks tehti kodudes suurpuhastus, toodi kased tuppa ja noored hakkasid õhtuti kiigeplatsil käima.

Maikuu on oma suvekodudesse jõudnud ka rändlinnud. Ühte neist — kärbsenäppi — tunneb kaaren Kaarel hästi. Ta teab, et

kärbsenäppi võib kohata kõikides maailmajagudes peale Ameerika. Kärbsenäpp on oma nimegi saanud sellest, et ta sööb kärkseid ja teisi kiletivalisi lendavaid putukaid. Saaki luurab ta tavaliselt puuksal istudes ning teeb sealt kiireid sööste putukate suunas. Kärbsenäpp on väike lind, ta kaalub 12—18 grammi. Euroopa kärbsenäpp talvitub Aafrikas, Aasias, ka Kaukaasias.

Illustreerinud HILLAR METS

Kaaren Kaarel suur rännumees pole. Ometigi sai ta kokku ühe kärbsenäpiga, kelle kodu on Soomemaal. Kärbsenäpi — soome keeles Sieppo — nime kannab Soome roheliste lasteajakiri. Kaarel tõi toimetusse ajakirjanumbri, milles räägitakse magamisest ja unenägudest. Sealt sai kaaren Kaarel teada, et

unenäo nägemine on töö, kohe päris unetöö. Unenägudes elab inimene uuesti läbi kõike, mis temaga ilmsi juhtunud, tõsi küll, sageli pisut teistmoodi. Inimese aju töötab ka uneajal, õpitu meeldejätmise toimubki suures osas uneajal. Sellepärast on kasulik enne uinumist üle korjata korrutustabel, luuletus või võõrkeele sõnad, mis on vaja järgmiseks päevaks pähe õppida.

VOLDEMAR MILLER

Kassipoeg oli laste poolt hellitatud, tähtis ja tark. Sattus kanapesale, kui kanaema oli korraks pesalt ära läinud, nuusutas mune ja küsis:

«Miäu — kes te niisugused olete!»
«Mina olen kana,» häälitsetes üks muna.
«Ja mina olen kukk,» piiksus teine.
«Ei või olla,» näugus kassipoeg. «Te pole seda moodigi.»
«Küll sa veel näed!» piiksusid munad pahaselt.

Teisel päeval ajas kassipoeg liblikat taga. Kui puhkama jäi, nägi kapsaussi

Tellisime pildi kunstnik JARONA ILOLT. 5-aastane TARMO ILO joonistas tema kõrval. Ema ei julgenudki oma pilti toimetusse tuua. Selle lehekülje illustreeris TARMO ILO.

Ei või olla

lehevarrel roomamas. Vaatas ja imestas:

«Miäu — kes sina niisugune oled?»

«Liblikas,» ütles tõuk uhkelt.

«Ei või olla!» imestas kassipoeg.

«Küll sa näed,» lausus kapsauss. «Söön veel, siis nukkun ja lähengi lendu.»

«Miäu — ei või olla,» ütles kassipoeg.

«Mina söön ka, aga lendu ei lähe.»

Ükskord tiigi kaldal vaatas ta, kuidas konnakullest siblasid ja kiiresti edasitagasi ujusid. Kastis käpa vette ja püüdis ühe kinni.

«Miäu — kes sina niisugune oled?»

«Konn,» teatas kullles uhkelt. «Ma olen konn.»

«Miäu — ei või olla,» ütles kassipoeg.

«Ennem oled sa väike sisalik.»

«Konn! Ma olen konn!» vastas kullles uhkelt ja pahaselt.

Aga kassipoeg ei uskunud:

«Niau — ei või olla.»

Ei uskunud ka siis, kui munast tulnud tibud juba õues siblisid, tõugust oli saanud liblikas ja kullest päris konn.

hobune võib magada seistes. Hobuse jalad on loodud nii, et ta lihased puhkavad ka seismise ajal. Kui hobune väga väsinud on, siis magab ta meelsasti küljeli.

lehm küljeli magada ei saa. Tema mäletseb ka magades ja küljeli lamades võiks tal söök kogemata hingekurku minna. Magades toetub lehm kõverdatud jalgadele.

linnud magavad oksal istudes, ka pesas või mõnes puuõones. Linnu varbad hoiavad ka une ajal oksa ümber nii kõvasti kinni, et allakukkumist pole karta.

kalad magavad silmad lahti, sest silmalauge neil polegi. Mõned kalad tukastavad veidikeseks kuskil kivi juures. Suurem osa kaladest magab aga ujudes.

Ajakirja «Sieppo» aitas kaaren Kaarli sirvida
VIIVI VARIKSAAR

KULLERKUPP

Kullerkupule mõeldes ei meenu mulle kohe kaunis roheline niidutekk, mis on väikseid kollaseid laternaide täis tikitud. Minu suurim elamus kullerkupuga seostub sõnadesega kullerkupp ja kuldleer.

Paljud lapsed pole leeriskäimisest kuigi palju kuulnud. Vanasti käidi leeris 15—18-aastaselt. Leer oli omamoodi usuõpetuse kool, kus seletati ristiusu tähtsamat raamatut — Piiblit. Seal õpetati ka kümnet käsku, mis olid käitumise aluseks, ja sagedamini lauldavaid kirikulaule. Leer lõppes pidulikult ja sellega tähistati täiskasvanuks saamist.

Kuldleer on leeripäeva pidulik meenutamine viiskümmend aastat hiljem.

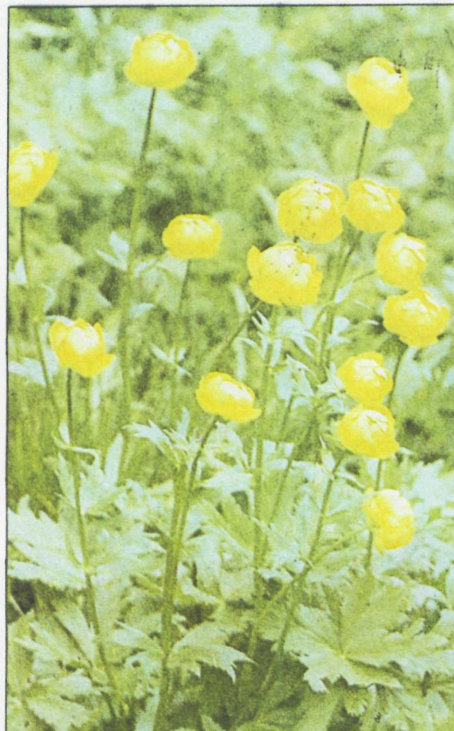
Oli maikuu lõpu pühapäevahommik. Väiksesse maakirikusse olid kogunenud 70-aastased memmed-taadid kuldleeri pidama. Kirik oli kaunistatud kevadlilledega — vaasides olid kullerkupud. See oli nii meeliülendav. . .

Need lilled olid ju korjanud nende lapsed ja lapselapsed. Ikka mõtlen sellele, kui palju südamesoojust, tänu ja isegi veidi nukrust oli neis õites.

Kullerkupp on Eestimaa rahva hulgas väga armastatud taim. Temast on kirjutatud laule ja luuletusi. Ka meie põhjanaabrite soomlaste juures on kullerkupp tuntud kui hea laps, kellele on antud palju nimesid.

Kullerkupu perekonnas teatakse umbes kakskümmend liiki kullerkuppe. Looduslikult kasvab meil neist ainult üks — harilik kullerkupp. Aedades kasvatatakse heledakollaste õitega altai kullerkuppu ning oranži hiina kullerkuppu.

Kui sa kullerkuppu lähemalt uurid, märkad, et kollast värvi õielehed polegi kroonlehed. Need on hoo-

Pildistanud MAI ZERNASK

pis nõgusaks muundunud tupplehed. Kroonlehtedest on aga tekkinud oranži värvusega meemahutid ehk nektariumid, mis peituvad tolmukate vahel. Nektariumid sisaldavad nektarit ehk mesinestet, millest meeledi toituvad putukad. Kullerkupu tolmeldajaks ja paljundajaks on uks kärbes, kes lendab munema kullerkupu emakasse. Sellel reisil määrab ta end tolmukate vahel askeldades õietolmuga kokku ja kannab seda niimoodi teistele õitele edasi.

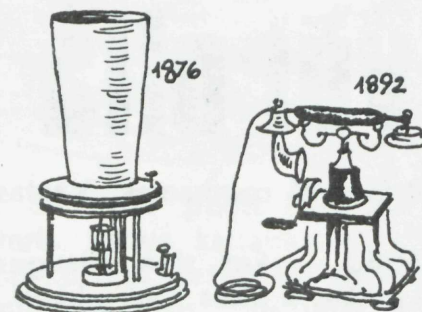
Seisan väiksel niidulapil, ümber ringi kollendab kullerkuputekk. On korraga hea ja kerge olla ja miski mus keelab seda tekki rikkumast. Täna ei nopi ma ainsatki õit. Ma ainult imetlen seda suure looduse lihtsat meistriteost.

MAI ZERNASK

Telefon

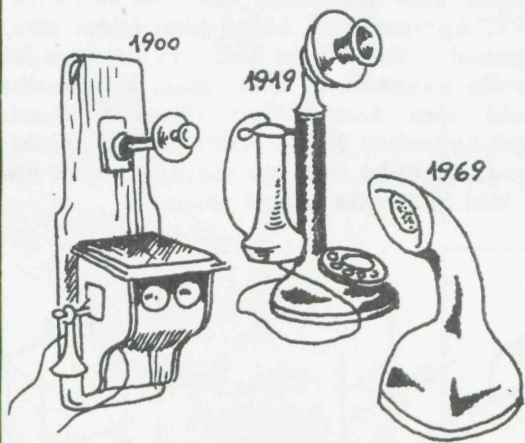
Sõna telefon on kokku pandud kahest kreekakeelsest sõnast ja tähendab meie keeli — kaugel hää. Telefon on tõepoolest põnev aparaat, mis kaugel hääle lähedale toob. Kuidas ta seda teeb? Telefonil on salapärane võime meie hääle elektri-vooluks muuta. Sellisel kujul meie jutt teeäärseid telefonitraate pidi reisibki.

Mõtte peale hääle elektrina rändama panna tuli möödunud sajandi keskel üks telegraafitöötaja Prantsusmaal. Esimene aparaat valmistati siiski seitse aastat hiljem Saksamaal. See oli väga lihtne ja nigel telefon. Tõeline kasutuskõlblik aparaat loodi veel 15 aastat hiljem ja see nägi välja nii:

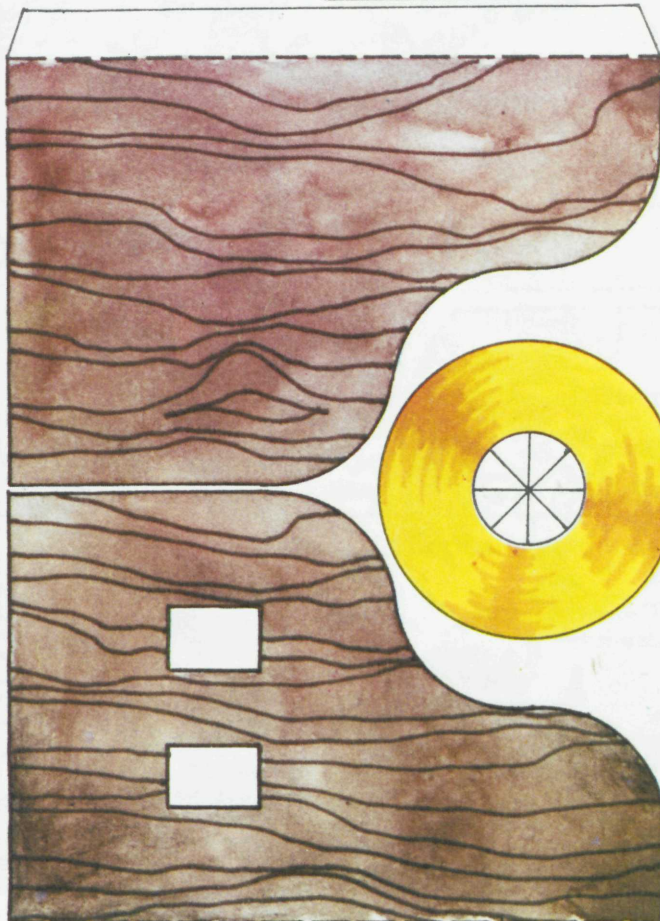
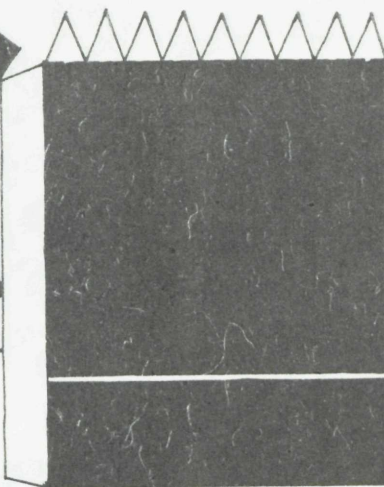
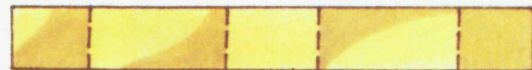
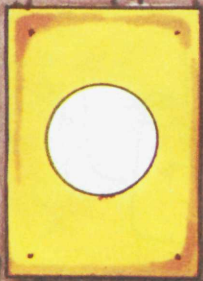

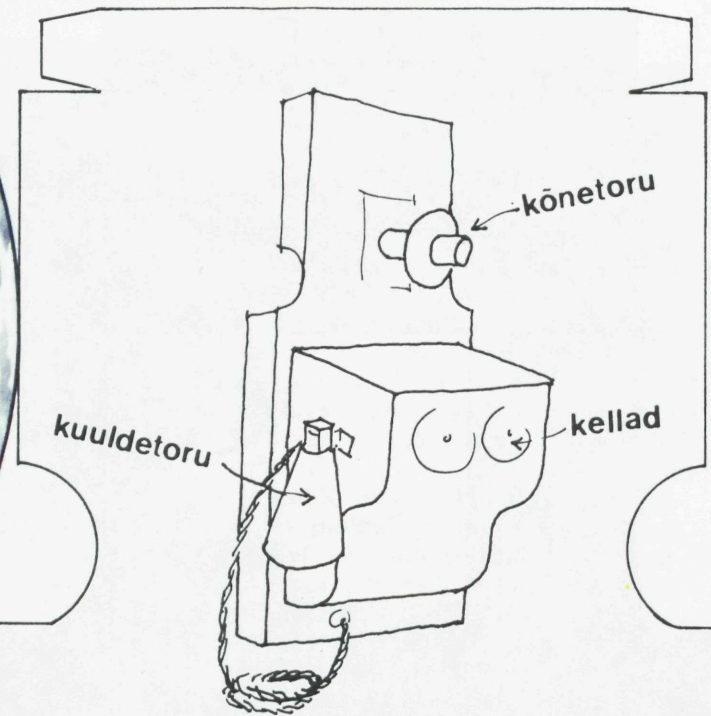
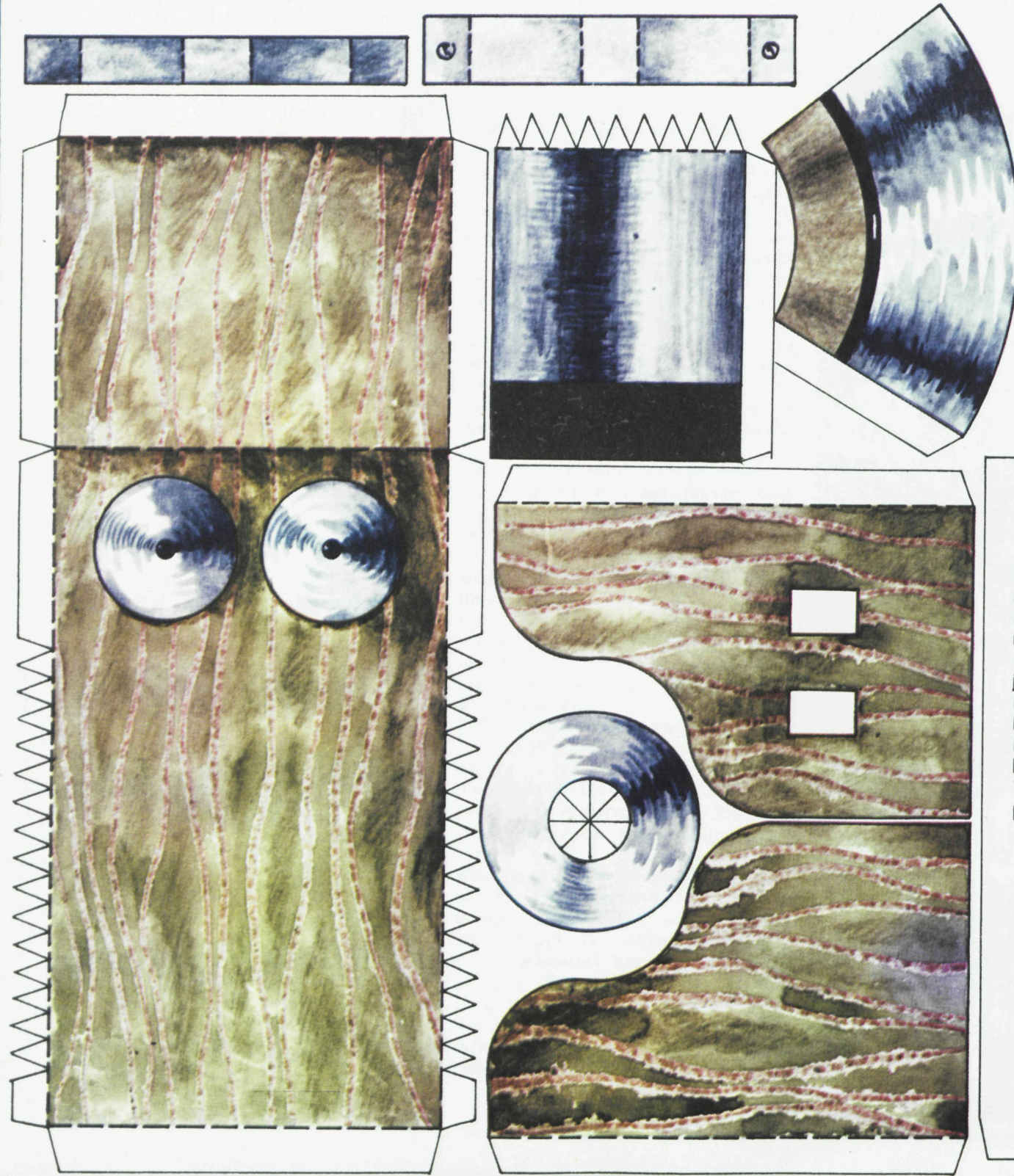
Selle kõrval olev telefon on juba üsna tuttava välimusega, ehkki sada aastat vana. Veidi hiljem loodi veel aparate, mis, küll veidi moodsamal kujul, on kasutusel tänaseni. Seinaaparaadi mudeli leiad käsitöölehel.

Telefon

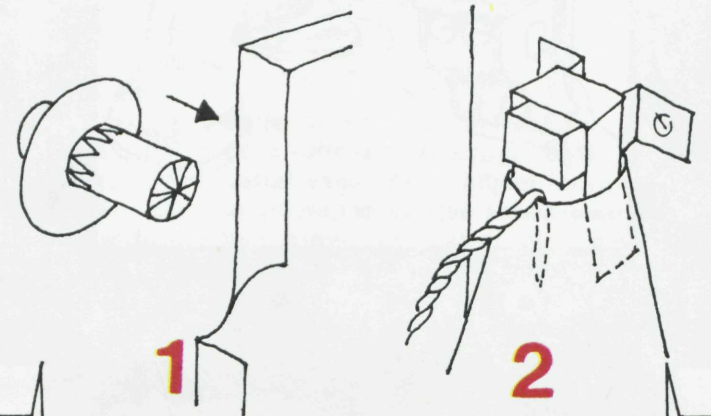

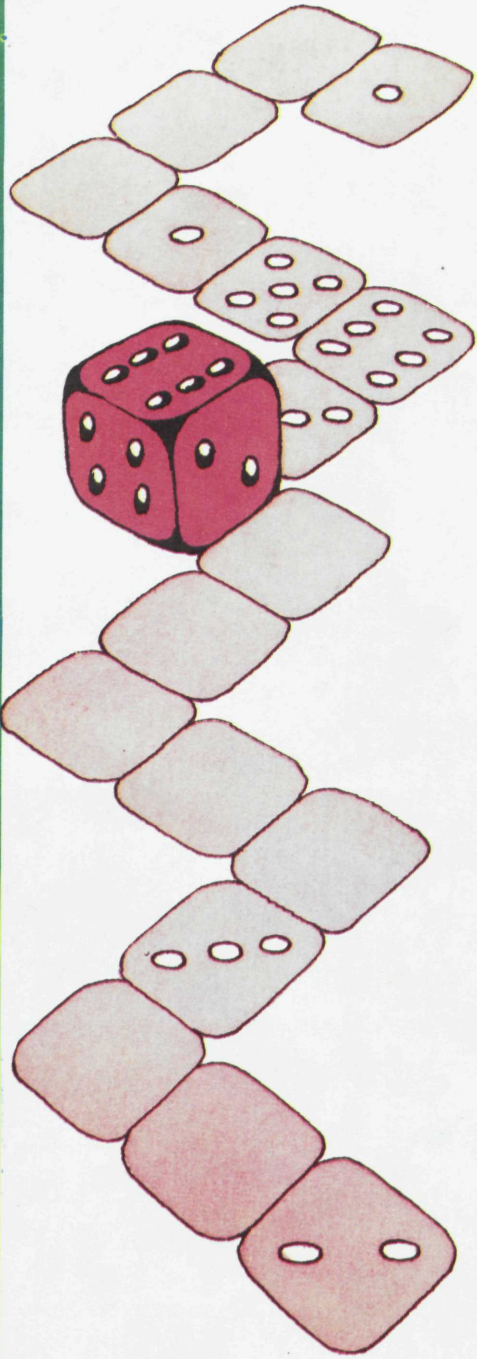
Joonistanud HELI VEIGEL

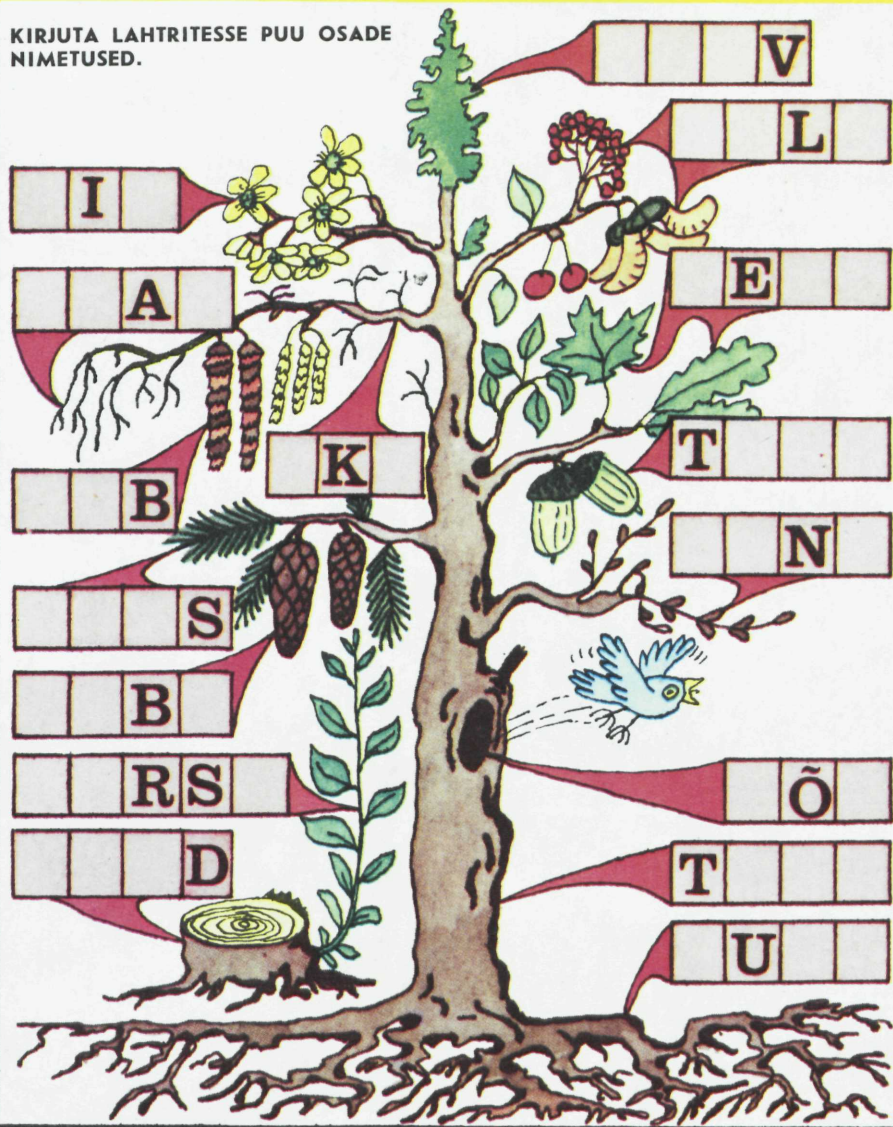
Lõika välja telefoni kõik osad. Alusel, millega telefon seinale riputatakse (näiteks nööpnõelaga), murra tagasi servad ja liimi nurkades kokku. Alusel olevale valgele nelinurgale (kus on pealkiri) liimi aparadikast. Valgele ringile liimi kõnetoru, mille valmistamist näed joonisel 1. Aparadikasti külge liimi laiema riba, nagu näed joonisel 2. Nüüd liimi kokku kuuldetoru lehter ja kinnita selle peenemasse otsa teine, kitsam riba, millega saad toru kasti külge riputada. Kuuldetoru külge liimi ka umbes 30 cm pikkune lõngast juhtmeots. Teine lõngaots torka nõelaga aluse allservas märgitud punktist läbi ja kinnita tagant sõlmega.

VEEREV TÄRING TRÜKIB PAPERILE RUUTE JA TÄPPE. JOONISTA PUUDUYAD TÄPID.

KIRJUTA LAHTRITESSE PUU OSADE NIMETUSED.

PANE MAO PILT ÕIGESTI KOKKU JA SA SAAD TEADA, KES ON VÄIKE KASULIK ROOMAJA.

Joonistanud KURTI VOOL

MIS ON NEIL AIATÖÖRIISTADEL VIGA!

Lasleajakiri «Täheke» nr. 5. 1990. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn 200 109, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei fagasta.

Kolleegium: E. Haamer, R. Järvi, E. Mardi, H. Mänd, K. Pajus, H. Raffiste, V. Variksaar. Telefonid: peatoimetaja E. Mardi 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja E. Allikmaa 681-538, tehniline toimetaja A. Lill 681-496, sekretär-masinakirjutaja A. Kuuskemaa 681-400.

Laduda antud 30. 03. 1990. Trükkida antud 19. 04. 1990. Trükkiarv 68 000. Osetpaber nr. 1. 60x90/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspoognaid 2,91. Tingväärtõmmiseid 8,0. Tellimise nr. 1512. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükkikoda. Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Esikaanel JUSS PIHO joonistus.

Детский журнал «Тяжеке» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии, Таллинн, 200090, Пярю маantee, 67-а. Адрес редакции: ЭССР Таллинн, 200109, Пярю маantee, 67-а. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа. Тираж 68 000. Заказ 1512.

Illustreerinud ÜLLE MEISTER

METSA- JA PÄKAPIKUPILT

AINO PERVIK

SELLE PILDI PEAL ON METS.

KUI SA OLED LINNAS, SIIS ON METS SUL MEELES. METS ON SUL MÖTTES. KUI SA OLED METSAS, SIIS ON METS PÄRISELT ÜMBERRINGI. SA VÖID PUID KÄEGA KATSUDA.

PÄKAPIKKU EI SAA MITTE KUNAGI KÄEGA PUUDUTADA. PÄKAPIKK ON MÖTTES. PÄ-

KAPIKK ON KUJUTLUSES. MÖTE ON KÜLL PÄRISELT OLEMAS, AGA KÄEGA MÖTET KATSUDA EI SAA. MÖTET EI SAA VAADATA. KA HÄÄLT EI SAA KÄEGA KATSUDA EGA SILMAGA VAADATA. HÄÄLT SAAB KUULATA. MÖTET SAAB MÖELDA. MÖTTEST SAAB RÄÄKIDA, KIRJUTADA JA PILTE JOONISTADA. JUTUS JA PILDI PEAL VÖIB PÄKAPIKKE OLLA NII PALJU KUI KULUB.